

לרפואת דבורה בת תרצה שושנה

מעשר שני - פרק רביעי

משנת רפאל - שנה

- לשלם את הסלע למוכר ולפדות בה את המעשר
עַד שְׁעֵמֹד בְּשָׂתִים - שהפירות התייקרו והמעשר
שווה עתה שתי סלעים - **נֹתֵן לוֹ** הלוקח למוכר
סֶלַע כפי שסוכם, לפי שכבר קנה את הפירות
במשיכה, **וּמִשְׁתַּכֵּר בְּסֶלַע** - הלוקח מרוויח סלע,
שעתה שווים הפירות שתי סלעים, **וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי
שָׁלוֹ** - של הלוקח, ועליו לפדות את הפירות כשער
של עכשיו בשתי סלעים, שהמעשר לא יצא לחולין
עד שיתן דמיו למוכר. לכן הסלע שהוא משתכר, הרי
זה מעשר שני שלו והוא אוכלו בירושלים.

ואם להפך, היינו **מוֹשֵׁךְ מִמֶּנּוּ** פירות **מוֹעֵשֵׂר** שני
בְּשָׂתִים - בשווי שתי סלעים, **וְלֹא הִסְפִּיק
לְפִדּוֹתוֹ** - לשלם למוכר ולפדות את המעשר **עַד
שְׁעֵמֹד בְּסֶלַע** - הפירות שווים עתה סלע, ונמצא
שצריך לתת למוכר שתי סלעים, לפי שקנאם
במשיכה במחיר זה, אך הפירות נפדים בסלע, כשער
של עכשיו - **נֹתֵן לוֹ** - הלוקח למוכר **סֶלַע מִחֻלִּין**
לפדות בה את המעשר, **וְסֶלַע שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי
שָׁלוֹ** - הסלע השנייה יכול ליתן לו מדמי מעשר שני
שיש לו.

אִם הָיָה הַמוֹכֵר עִם הָאֲרֵץ שחשוד שאינו נזהר
בדיני קדושת המעשר - **נֹתֵן לוֹ** הלוקח את הסלע
השנייה **מִדְּמָאֵי** - מדמי מעשר שני של דמאי שיש
לו, שאין מוסרים דמי מעשר שני של ודאי לעם
הארץ:

משנה ז

הַפּוֹדָה מַעֲשֵׂר שְׁנֵי - הפריש מעות לפדיון מעשר
שני **וְלֹא קָרָא שָׁם** - לא אמר: "זה פדיון מעשר
שני", **רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר:** דִּין בהפרשת המעות, ואינו צריך לפרש. **רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר:** צָרִיךְ לְפָרֵשׁ ולומר: "זה פדיון מעשר שני".

הָיָה מְדַבֵּר עִם הָאִשָּׁה עַל עֶסְקֵי גִטָּה או **יְקַדּוּשִׁיהָ**, וְנָתַן לָהּ גִטָּה
יְקַדּוּשִׁיהָ וְלֹא פָרַשׁ לשם מה הוא נותן, **רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר:** דִּין בכך, והגט חל

ר' עובדיה מברטנורא
שהמעשר לא יצא לחולין עד
שיתן דמיו למוכר: נותן לו
סלע. לפי שקנאו במשיכה,
ומרויח הלוקח סלע שנתייקר.
וצריך לפדותו כשער של
עכשיו בשתי סלעים, שהמעשר
לא יצא לחולין עד שיתן דמיו
למוכר. והסלע אחד של מעשר
שני שלו ואוכלו בירושלים: עד
שעמד בסלע. וצריך ליתן
למוכר שני סלעים שקנאו
במשיכה, והוא נפדה בסלע א'
כשער של עכשיו. הלכך נותן
לו דמי סלע מדמי חולין שלו,
ובו נפדה המעשר, והסלע השני
נותן לו מדמי מעשר שני שלו.
ואין זה כפורע חובו ממעות
מעשר שני, לפי שבתחלת
המקח היה עומד לכך שיאכל
המוכר שתי סלעים בירושלים
אם לא הוול: אם היה עם
הארץ נותן לו מדמיו. ואם היה
המוכר עם הארץ נותן לו שתי
הסלעים מדמי החולין שלו, לפי
שאינ מוסרין דמי מעשר לעם
הארץ. ואית דגרסי מדמאי אם
יש לו דמי מעשר של דמאי
נותן לו סלע א' מאותן דמים,
דמוסרין דמי דמאי לעם הארץ:
ז ולא קרא שם. לא אמר זה
פדיון מעשר שני: צריך לפרש.
ולומר זה פדיונו. והלכה כר'
יוסי: ולא פירש. לא אמר ה"ז
גיטך או הרי את מקודשת: ר'
יוסי אומר דין. כיון שעסוקים

ר' עובדיה מברטנורא
 באותו ענין ומתוך אותו
 הדברים עמד וגירש או קדש
 אין צריך לפרש. והלכה כר'
 יוסי: ח המניח איסר. להיות
 מחלל עליו פירות מעשר שני.
 וכבר חלל: ואכל עליו עד חציו
 והלך למקום אחר. והוליד
 האיסר עמו, ושם הוא שוה
 פונדיון, ובתחלה לא היה יוצא
 אלא בחצי פונדיון, שהפונדיון
 ב' איסרין נמצא לפי מה שהוא
 יוצא עכשיו שנשאר בו איסר
 של חולין ולפיכך אוכל עליו
 עוד איסר: אוכל עליו עוד פלג.
 חצי איסר, ולא אמרינן כיון
 שאינו שוה אלא איסר הרי
 אכלו כולו: המניח איסר של
 מעשר שני. להיות אוכל עליו
 חולין שלו בקדושת מעשר,
 ואכל עליו עד אחד עשר
 באיסר, ואחד ממאה באיסר,
 יצא כל האיסר לחולין. פי' אם
 היה אותו איסר ממעות מעשר
 שני של דמאי ואכל עשרה
 חלקים מאחד עשר חלקים
 שבו, כגון שאחד עשר רמונים
 שוין איסר, ואכל עליו עשרה
 רמונים ונשאר בו עדיין חלק
 מאחד עשר בקדושת מעשר,
 יצא כולו לחולין. ואם היה
 האיסר ממעות מעשר שני של
 ודאי ואכל עליו עד שנשאר בו
 אחד ממאה, כגון שמאה תאנים
 נמכרים באיסר, ואכל עליו
 תשעים ותשעה, יצא כולו

וכן הקידושין חלים, הואיל והיו עסוקים באותו ענין.
רבי יהודה אומר: צריך לפרש ואם לא פירש לא
 עשה כלום:

משנה ח

המניח מטבע של **אסר** שהוא 1/2 פונדיון, כדי
 לחלל עליו פירות מעשר שני, **ואכל עליו חציו** -
 חילל פירות מעשר שני בערך של חצי איסר ואכלם,
והלך למקום אחר עם האיסר **והרי הוא** במקום
 החדש **יצא בפונדיון** - האיסר שוה פונדיון אחד, פי
 שניים מהמקום הראשון - **אוכל עליו** - מחלל עליו
 במקום החדש פירות בשווי של **עוד אסר** היינו 1/2
פונדיון, ואוכלם בתורת חולין, שהואיל וכנגד חצי
 האיסר כבר אכל, וחציו השני, שהוא עדיין חולין,
 שווה כאן חצי פונדיון, שהוא איסר, אוכל עליו עוד
 איסר.

המניח פונדיון שהוא שני איסרים, כדי לחלל עליו
 פירות מעשר שני, **ואכל עליו** פירות כנגד **חציו** -
 חילל פירות מעשר שני בערך חצי הפונדיון, היינו
 כנגד איסר, **והלך למקום אחר** עם הפונדיון **והרי**
הוא יוצא שם באסר אחד, שבמקום החדש שווי
 הפונדיון מחצית מערכו הקודם, רק איסר אחד,
 ונמצא שבמקום החדש כבר אכל עליו את כל שוויו,
 אף על פי כן **אכל עליו** פירות כנגד **עוד פלג**
 הפונדיון, היינו שווי חצי איסר לפי המקום החדש,
 שבשעה שאכל נתחלל רק חצי המטבע.

המניח אסר של מעשר שני לאכול עליו
 בירושלים פירותיו בקדושת מעשר, כמה חייב לאכול
 כנגדו, כדי שהאיסר יצא לחולין? אם הוא איסר
 שנתחלל בו מעשר שני של דמאי, **אוכל עליו** פירות
 בקדושת מעשר שני עד שיעור **אחד עשר באסר** - כגון שבאיסר אפשר לקנות
 אחד עשר רימונים, כשאכל עשרה רימונים, כבר יצא האיסר כולו לחולין, ולא
 חוששים לחלק האחד עשר שבו. ואם הוא איסר שנתחלל בו מעשר שני של ודאי,

כגון שבאיסר אפשר לקנות
 אחד עשר רימונים, כשאכל עשרה רימונים, כבר יצא האיסר כולו לחולין, ולא
 חוששים לחלק האחד עשר שבו. ואם הוא איסר שנתחלל בו מעשר שני של ודאי,

לרפואת דבורה בת תרצה שושנה

מעשר שני - פרק רביעי

משנת רפאל - שני

אוכל כנגדו עד **וְאֶחָד מִמֵּאָה בְּאֶסֶר** כלומר תשעים ותשעה חלקים משוויו, כגון שמאה תאנים נמכרות באיסר, ואכל תשעים ותשע תאנים, יצא כולו לחולין, ולא חוששים לחלק האחד ממאה שבו. **בית שְׁמַאי אֹמְרִים:** אחד איסר של דמאי ואחד איסר של ודאי, **הַכֹּל עֶשְׂרָה** - עשיריתו יצא לחולין, שכיון שאכל כנגד תשע עשיריות שבאיסר, ולא נשאר בו אלא עשירית שלא אכל כנגדה - יצא כולו לחולין, **וּבֵית הַלֵּל אֹמְרִים: בְּוֵדַאי** - אם הוא ממעות מעשר שני של ודאי - אוכל עד שישאר בו חלק אחד **מֵאַחַד עֶשֶׂר, וּבְדַמַּי** - שהוא ממעות מעשר שני של דמאי, שאין חייבים בפדיונו בתוספת חומש, אוכל עד שישאר בו חלק אחד **מֵעֶשְׂרָה** - שלא אכל כנגדו, ויצא האיסר לחולין¹⁶.

משנה ט

כָּל הַמְּעוֹת הַנִּמְצָאִים בכל מקום ובכל זמן, חוץ מירושלים בימי הרגל - **הָרִי אֵלּוּ חֻלִּין** ולא חוששים שמא של מעשר שני הם, **אֶפְלוּ** אם נמצאו **דִּינָר זָהָב עִם הַפְּסָף וְעִם הַמְּעוֹת** שאין דרך בני אדם לערבבם יחד, ויש מקום לשער שהם של מעשר שני, כיון שרגלים לחלל מעשר שני על דינרי זהב, והשאר שאינו מגיע לדינר זהב מחללים אותו על

חייבין חומש על הדמאי, ועשיריתו הוא פחות משהו פרוטה, והלכה כב"ה: **ט כל המעות הנמצאים**. בכל מקום בין ברגל בין בשאר ימות השנה. ובירושלים בשאר ימות השנה חוץ מימות הרגל: **הרי אלו חולין**. ואין חוששין להם שמא מעות של מעשר שני הם: **אפילו דינר זהב עם**

ר' עובדיה מברטנורא לחולין: **וב"ש אומרים הכל עשרה**. אחד ודאי וא' דמאי כשלא נשאר באיסר אלא עשיריתו יצא לחולין. כגון שהיו עשרה רמונים נמכרין באיסר, ואכל עליו תשעה יצא לחולין. ואם נשאר בו יותר, כגון שלא אכל אלא שמנה צריך לאכול כנגדו: **וב"ה אומרים בודאי אחד עשר, ובדמאי עשרה**. אם נשאר על האיסר של ודאי אחד מעשרה חייב לאכול עליו עוד [אחד]. לפי שכל מה שהוא פחות משהו פרוטה אין חוששין לו, לא לענין גזל, ולא לענין נהנה מן ההקדש. ופרוטה היא אחד משמנה באיסר האיטלקי נמצא עשירית האיסר הוא שמנה עשיריות של פרוטה דהיינו פרוטה פחות חומש, נמצא כשתוסף עליו חומש דהוא רביע מלגו היינו חומשא מלבר יהיה [בין] הכל פרוטה, ולפיכך חוששים לה, ואם יהיה פחות מעשיריתו אין חוששים לו שאפילו עם תוספת החומש יהיה בו פחות משהו פרוטה. ולפיכך אמרו בודאי אחד עשר, ובדמאי עשרה, לפי שאין

ביאורים והרחבות

16. טעם ההבדל בין מעשר שני של ודאי לשל דמאי, שבחילול מעשר שני של דמאי אין חייבים בתוספת חומש, ועשיריתו של איסר היא פחות משהו פרוטה, לכן אין חוששים לכך. וכך פסק הרמב"ם: "המניח דינר של מעשר להיות אוכל כנגדו והולך, כיון שאכל עליו עד שלא נשאר ממנו אלא פחות מפרוטה - יצא לחולין. במה דברים אמורים? בשל דמאי, אבל בשל ודאי לא יצא לחולין עד שיישאר ממנו פחות משהו פרוטה אחר שמוסיפין בו את החומש, כגון שנשאר ממנו פחות מארבעה חומשי שווה פרוטה".